

Stockholm den 7 november 2023

R-2023/1248

Till Socialdepartementet

S2023/02226

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 7 juli 2023 beretts tillfälle att yttra sig över departementspromemorian Fler verktyg i socialtjänsternas arbete för att förebygga brott och stärka skyddet för barn (Ds 2023:15).

Sammanfattning

Advokatsamfundet anser att promemorian över lag är väl genomarbetad och finner inte att merparten av förslagen medför någon rättsosäkerhet för den enskilde. Såvitt gäller integritetsaspekterna för den enskilde i promemorian är de förenliga med bland annat dataskyddsförordningens krav utifrån en proportionalitets- och nödvändighetsanalys. Advokatsamfundet saknar dock en fördjupning kring frågor om behörighetsbegränsning och behörighetskontroll avseende den personal hos myndigheterna som ska ha tillgång till personuppgifterna, vilket är bekymrande då fler uppgifter kommer delas mellan ett större antal myndigheter och lagras under längre tid.

Ställningstagande

Advokatsamfundet finner att promemorian huvudsakligen är väl genomarbetad men att det finns vissa förhållanden, som påtalas nedan i detta remissvar, som bör föranleda ytterligare överväganden och bedömningar.

Synpunkter

Advokatsamfundet konstaterar att det inom socialtjänsten hanteras information om enskilda som utgör personuppgifter. Därtill är personuppgifterna, såvitt är aktuellt i förevarande promemoria, av särskilt integritetskänslig art då de avser barn som i mindre utsträckning än vuxna kan ta tillvara sina rättigheter.

Är det fråga om behandling av särskilt skyddsvärda uppgifter ställs extra höga krav på att uppgifterna inte blir felaktiga eller förvanskade eller att de förloras. Det ställs också särskilt höga krav på att tillgången till uppgifterna begränsas till en så liten krets personer som möjligt och endast till sådan personal som behöver ha tillgång till uppgifterna i sitt arbete. Detta medför att det också måste ställas särskilt höga krav på de olika säkerhetsåtgärder som ska gälla för berörda informationssystem och kommunikationen mellan dem. I detta ingår att krav måste ställas på kryptering och loggning av systemens användning samt att olika lösningar finns för att övervaka systemen. Det måste även finnas rutiner och lösningar för att kunna rätta, korrigera eller komplettera sådan information som av olika skäl blivit missvisande eller felaktig.

Enligt förslagen i förevarande promemoria kommer fler känsliga uppgifter inte bara lagras längre tid, utan att gallras, utan kommer även i större omfattning att skickas mellan olika myndigheter. Som konstateras i promemorian, avsnitt 13.7.6, rubriken *Integritet och konfidentialitet*, finns det inte några detaljerade regler inom socialtjänsten om behörighetsstyrning och åtkomstkontroll. I förarbetena till SoLPuL anförde regeringen att den utgår från att personuppgiftsansvarige utformar tekniska system så att endast behöriga personer kan göra sökningar samt att det finns behörighetskontrollsystem. Promemorian framhåller, under den nämnda rubriken, vikten av och utgår från att den personuppgiftsansvarige vidtar adekvata åtgärder i detta avseende i syfte att leva upp till principen om integritet och konfidentialitet. Således kan tänkas att olika personuppgiftsansvariga väljer olika slags informationstekniska lösningar för behandlingen av den aktuella informationen och personuppgifterna. Det är därmed heller inte otänkbart att detta outsourcas – eller utkontrakteras – på exempelvis en molntjänst. I så fall blir det svårt att se att en sådan lösning skulle kunna genomföras utan att de aktuella personuppgifterna kommer att anses utlämnade till leverantörerna. Det betyder att uppgifterna rentav kan bli tillgängliga för en av myndigheterna anlita extern leverantör som dessutom kan finnas utomlands, vilket innebär risk för minskade möjligheter att utöva kontroll över hur

leverantören hanterar informationen, men även för att leverantören i enlighet med det egna landets nationella regelverk överför, utlämnar eller på annat sätt tillgängliggör uppgifter för myndigheter eller andra organisationer på ett sätt som inte skulle vara tillåtet eller lämpligt enligt svensk lagstiftning.

Mot bakgrund av de aktuella personuppgifternas känslighet borde promemorian ha ägnat större uppmärksamhet kring frågor om behörighetsbegränsning och behörighetskontroll avseende den personal hos myndigheterna som ska ha tillgång till personuppgifterna. Detsamma gäller beträffande loggning avseende de åtgärder som personalen vidtar med personuppgifterna. Advokatsamfundet noterar att promemorian i vissa delar lyfter frågan om vidareutbildning men att denna utbildning snarare tar sikte på medvetandegörandet av skyldigheter som anmälningsskyldigheten innebär, se bland annat avsnitt 14.7.1 *Konsekvenser för myndigheters arbetsbelastning*.

Såvitt avser gallring och sökbarhet av handlingar som rör barn delar Advokatsamfundet promemorians uppfattning att det måste anses utgöra en grundläggande rättighet för den enskilde att kunna ta del av den dokumentation som finns om en själv, inklusive anmälningar och beslut som inte lett till en utredning. Att handlingar i en barnakt bör överlämnas till en arkivmyndighet först när barnet har fyllt 18 år är dock allt för vagt. Enligt Advokatsamfundets mening borde *bör*, ersättas med *ska*, jfr promemorians avsnitt 10.8.7 *Handlingar i en barnakt bör överlämnas till en arkivmyndighet först när barnet har fyllt 18 år*. Advokatsamfundet vill betona att syftet med att handlingar sparas efter 18 års ålder måste vara för att den enskilde som berörs – inte andra personer och heller inte den socialtjänst som från början lämnade över handlingarna till berörd arkivmyndighet – ska kunna begära ut dessa.

Avslutningsvis lyfts under avsnitt 14.5 konsekvenser för jämställdheten.

Advokatsamfundet anser att det vore välkommet att även lyfta fram jämlikhetsaspekten med hänvisning till den samhällsutveckling som råder och de ökande sociala klyftorna i befolkningen.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander